

Rewarding Learning

ADVANCED SUBSIDIARY (AS)
General Certificate of Education
2024

Uimhir Lárionaid

--	--	--	--	--

Uimhir Iarrthóra

--	--	--	--	--

Eolaíochtaí Beatha agus Sláinte

Aonad Measúnaithe AS 3

ag measúnú

Gnéithe de Cheimic Fhisiceach i

bPróisis Thionsclaíocha

[SZ031]

SZ031

DÉ LUAIN 3 MEITHEAMH, IARNÓIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Ní mór duit na ceisteanna a fhreagairt sna spásanna chuige sin.

Ná scríobh taobh amuigh den achar bhoscáilte ar gach leathanach ná ar leathanaigh bhána.

Comhlánaigh le dúch dubh amháin. **Ná scríobh le peann glóthaí.**

Freagair **gach ceann** de na **sé** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 75 an marc iomlán don pháipéar seo.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní atá priontáilte ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Tá Tábla Peiriadach na nDúl sa scrúdpháipéar seo. Tá cead agat áireamhán leictreonach a úsáid.

Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeist 3.

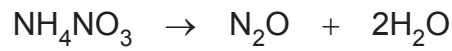
14156.02

20SZ03101

1 Baineadh úsáid as ocsaíd nítriúil (N_2O) go traidisiúnta mar ainéistéiseach.

Táirgtear í leis an dianscaoileadh theirmeach de níotráit amóiniam i bpróiseas leanúnach.

(a) (i) Sainmhínigh **próiseas leanúnach**.

_____ [2]
_____

(ii) Luaigh **aon** bhealach **amháin** ina laghdaíonn próiseas leanúnach costais i gcomparáid le baiscphróiseas.

_____ [1]
_____

(b) Ríomh an mhais foirmle choibhneasta de:

(i) NH_4NO_3

_____ [1]

(ii) N_2O

_____ [1]

(iii) Ríomh an mhais, ina cileagram, de níotráit amóiniam atá de dhíth le 143 kg d'ocsaíd nítriúil a dhéanamh.

Taispeáin do chuid oibre.

_____ kg [2]

(iv) Ríomh an táirgeacht chéatadánach d'ocsaíd nítriúil bainte amach murar foirmíodh ach 109 kg di in áit an 143 kg a mbeifí ag súil leis.

Tabhair do fhreagra go dtí aon ionad amháin de dheachúlacha.

_____ % [1]

(v) Luaigh **aon** fháth **amháin** nach bhfuil an táirgeacht 100%.

_____
_____ [1]

(c) Tá monarcha nua déantúsaíochta ceimiceán le tógail le toirteanna móra d'ocsaíd nítriúil a tháirgeadh.

Luaigh **aon** dóigh **amháin** a bhféadfadh tógáil na monarchan nua sin tairbhe a dhéanamh don phobal.

_____
_____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

14156.02

20SZ03103

2 Is féidir le himoibrithe ceimiceacha a bheith eisiteirmeach nó inteirmeach.

(a) (i) Agus na haiseanna thíos in úsáid agat, cruthaigh léaráid próifíle imoibrithe d'imoibriú inteirmeach.

Ní mór duit na codanna seo a leanas a lipéadú:

- an dá ais
- imoibreáin agus táirgí
- fuinneamh gníomhachtúcháin (E_A)

[4]

(ii) Mínigh an dóigh a léiríonn an léaráid próifíle imoibrithe a tharraing tú go bhfuil an t-imoibriú inteirmeach.

---

[1]

(iii) Sainmhínigh fuinneamh gníomhachtúcháin.

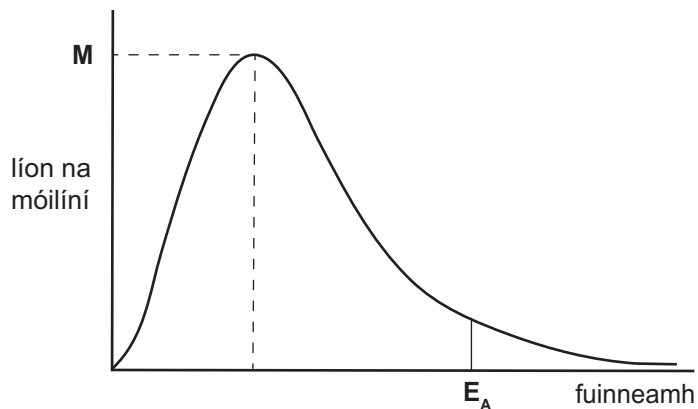
---

[2]

(b) Taispeánann an cuar thíos an dáileachán fuinneamh a bhíonn ag móilíní gásacha le linn imoibrithe.

Is é M líon na móilíní leis an fhuinneamh is coitianta, agus is é E_A an fuinneamh gníomhachtúcháin.

Foinse: Príomhscrúdaitheoir

(i) Cad é an t-ainm a thugtar ar an chineál seo cuair?

[1]

(ii) Méadaítear teocht an gháis.

Cad é an éifeacht ar E_A agus M ?

Ticeáil (✓) an bosca ceart.

E_A	M	éifeacht
laghdú	méadú	
laghdú	laghdú	
tairiseach	méadú	
tairiseach	laghdú	

[1]

(iii) Ar an cuar thuas, scáthaigh an t-achar a léiríonn líon na móilíní atá in ann imoibriú go rathúil.

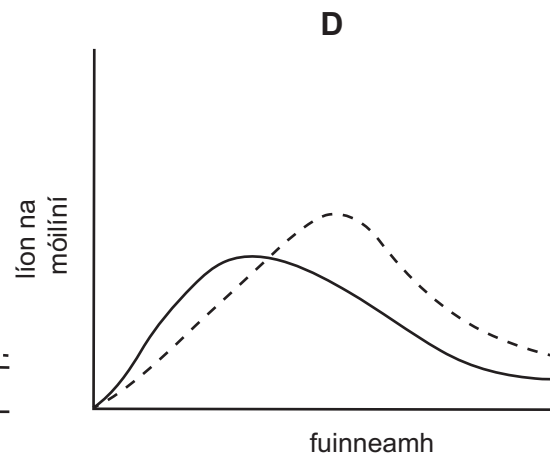
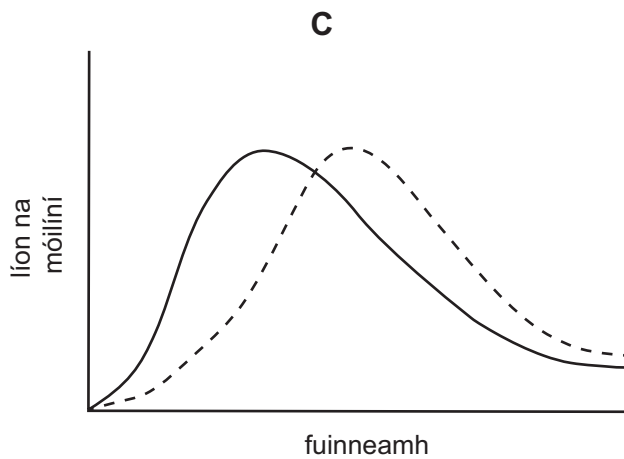
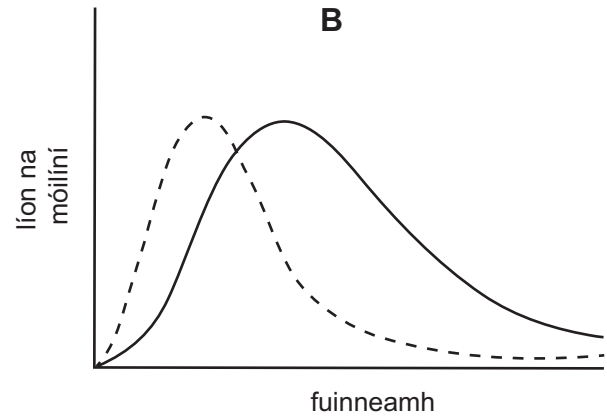
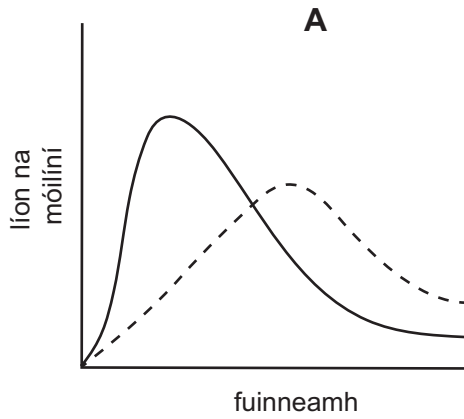
[1]

[Tiontaigh an leathanach

(iv) Taispeánann na léaráidí thíos lipéadaithe **A**, **B**, **C** agus **D** cuair briste maidir leis an dáileachán fuinneamh atá ag móilíní gásacha ag **400 K** i dtaca le ceithre imoibriú dhifriúla.

Cé acu de na léaráidí (**A**, **B**, **C** nó **D**) a thaispeánann go ceart cuair **soladach** a léiríonn an dáileachán fuinneamh atá ag móilíní gásacha ag **250 K** don imoibriú sin?

Foinse: Príomhscrúdaitheoir

léaráid _____ [1]

- 4 Déantar aigéad sulfarach a mhonarú sa phróiseas Teagmhála. Baineann an dara céim sa phróiseas sin le dé-ocsaíd sulfair agus ocsaigin a chur thar chatalaíoch téite le trí-ocsaíd sulfair a tháirgeadh.

- (a) (i) Sainmhínigh an téarma **catalaíoch**.

_____ [2]
_____

- (ii) Ainmnigh an catalaíoch a úsáidtear sa phróiseas Teagmhála.

_____ [1]

- (iii) Luaigh **aon** chostas díreach **amháin** sa phróiseas sin.

_____ [1]

- (b) Is féidir an táirgeacht de thrí-ocsaíd sulfair faighte sa chothromaíocht dhinimiciúil seo a fheabhsú ach cuid de na dálaí a athrú.

- (i) Sainmhínigh **cothromaíocht dhinimiciúil**.

_____
_____
_____ [2]

- (ii) Agus an t-eolas atá agat ar chothromaíocht in úsáid agat, luaigh agus mínigh cad é a tharlódh don táirgeacht de thrí-ocsaíd sulfair faighte san imoibriú seo dá méadófaí an teocht **nó** dá méadófaí an brú. Fanann gach dáil eile mar an gcéanna.

An teocht a mhéadú

Éifeacht ar tháirgeacht

Míniú

An brú a mhéadú

Éifeacht ar tháirgeacht

Míniú

---

[4]

- (iii) Luaigh **aon** mhíbhuntáiste **amháin** d'ardbhrúnna a úsáid in earnáil na tionsclaíochta.

---

[1]

- (c) Imoibríonn trí-ocsaíd sulfair le huisce le haigéad sulfarach a tháirgeadh.

Scríobh cothromóid chothromaithe siombailí don imoibriú sin.

---

[2]

[Tiontaigh an leathanach

- 5 Is féidir eantalpacht dócháin breosla leachtaigh a fháil amach go turgnamhach ach an breosla a dhó i ndóire biotáille.

Baintear úsáid as an fhuinneamh a scaoiltear leis an teocht atá ag mais aithnid d'uisce a ardú.

- (a) Luaigh an trealamh **ar fad** atá de dhíth le heantalpacht dócháin an eatánóil a fháil amach.

---

[3]

- (b) Taispeántar torthaí an turgnaimh sin thíos.

Mais uisce	150.00 g
Mais an dóire biotáille agus an eatánóil ag an tús	62.09 g
Mais an dóire biotáille agus an eatánóil ag an deireadh	60.94 g
Teocht an uisce ag an tús	22°C
Teocht an uisce ag an deireadh	43°C

- (i) Ríomh athrú teochta an uisce sa turgnamh sin.

_____ °C [1]

- (ii) Scríobh an chothromóid a úsáidtear leis an fhuinneamh a aistrítear chuig an uisce a ríomh sa turgnamh sin.

_____ [1]

- (iii) Ríomh an fuinneamh aistrithe chuig an uisce sa turgnamh sin. Is é $4.2 \text{ Jg}^{-1}\text{C}^{-1}$ saintoilleadh teasa uisce.

Taispeáin do chuid oibre.

Cuir isteach aonaid i do fhreagra.

_____ [3]
aonad = _____

- (iv) Ríomh líon na móil eatánóil a dódh sa turgnamh sin. Is é 46 an mhais fhoirmle choibhneasta d'eatánól.

Taispeáin do chuid oibre.

_____ móil [2]

[Tiontaigh an leathanach

14156.02

20SZ03111

- (v) Úsáid na freagraí ó chodanna (iii) agus (iv) leis an luach cinntithe go turgnamhach maidir le heantalpacht dócháin faoi choinne aon mhól amháin den eatánól a ríomh.

Taispeáin do chuid oibre.

Cuir isteach aonaid i do fhreagra.

_____ aonad = _____ [3]

- (vi) Luaigh **aon** fhoinse earráide **amháin** agus eantalpacht dócháin eatánóil á fáil amach go turgnamhach agus mínigh an dóigh ar féidir an fhoinse earráide sin a laghdú.

Foinse earráide

_____

An dóigh ar féidir earráid a laghdú

_____

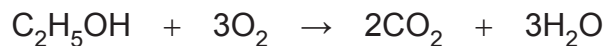
_____ [2]

(c) (i) Agus Timthriall Hess in úsáid agat, ríomh eantalpacht theoriciúil dócháin eatánóil.

Tugtar an chothromóid maidir le himoibriú agus na sonraí d'eantalpacht foirmithe thíos.

Taispeáin do chuid oibre.

	$\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$	O_2	CO_2	H_2O
Eantalpacht foirmithe /kJ mol ⁻¹	-278	0	-394	-286

_____ kJ mol⁻¹ [3]

(ii) Luaigh cad chuige ar náid í eantalpacht foirmithe na hocsaigine.

_____
_____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

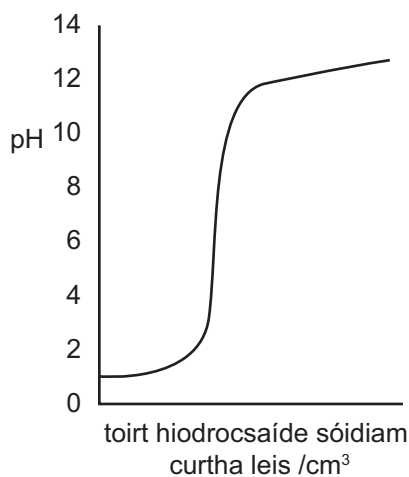

(c) Tarraing agus lipéadaigh léaráid den fhearas atá curtha le chéile a úsáidtear le 25.0 cm^3 de thuaslagán aigéid eatánóch a thoirtmheascadh leis an tuaslagán chaighdeánach de hidrocсаáid sóidiam.

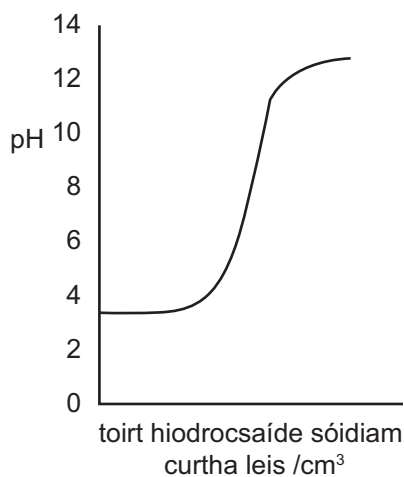
Léirigh go soiléir suíomh gach tuaslagáin ar do léaráid.

[3]

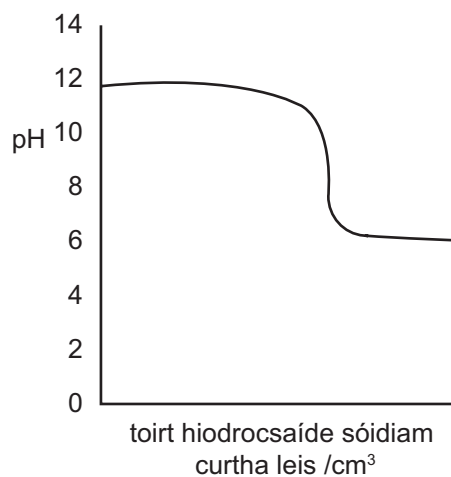
(d) Luaigh cé acu **aon** cheann **amháin** de na cuair seo a leanas, **A**, **B** nó **C**, is fearr a léiríonn an toirtmheascadh idir aigéad eatánóch agus hidrocсаáid sóidiam.

A

B

C

Foinse: Príomhscrúdaitheoir

cuair _____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

14156.02

20SZ03115

- (e) Luaigh táscaire fóirsteanach don toirtmheascadh idir aigéad eatánóch agus hidrocsaíd sóidiam, agus luaigh an t-athrú datha ag an chríochphointe.

Táscaire _____

Athrú datha

ó _____ go _____

[3]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

LEATHANACH BÁN

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

14156.02

20SZ03117

LEATHANACH BÁN
NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

14156.02

20SZ03118

LEATHANACH BÁN

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

14156.02

20SZ03119

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	

Marc Iomlán	
--------------------	--

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

14156.02/2

20SZ03120

AS 3 and A2 2
Periodic Table of the Elements

For the use of candidates taking
Advanced Subsidiary and
Advanced Level Examinations

**Copies must be free from notes or additions of any
kind. No other type of data booklet or information
sheet is authorised for use in the examinations**

gce a/as examinations
life & health
sciences

THE PERIODIC TABLE OF ELEMENTS

Group

I	II											III	IV	V	VI	VII	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1 H Hydrogen 1																	4 He Helium 2
7 Li Lithium 3	9 Be Beryllium 4											11 B Boron 5	12 C Carbon 6	14 N Nitrogen 7	16 O Oxygen 8	19 F Fluorine 9	20 Ne Neon 10
23 Na Sodium 11	24 Mg Magnesium 12											27 Al Aluminium 13	28 Si Silicon 14	31 P Phosphorus 15	32 S Sulfur 16	35.5 Cl Chlorine 17	40 Ar Argon 18
39 K Potassium 19	40 Ca Calcium 20	45 Sc Scandium 21	48 Ti Titanium 22	51 V Vanadium 23	52 Cr Chromium 24	55 Mn Manganese 25	56 Fe Iron 26	59 Co Cobalt 27	59 Ni Nickel 28	64 Cu Copper 29	65 Zn Zinc 30	70 Ga Gallium 31	73 Ge Germanium 32	75 As Arsenic 33	79 Se Selenium 34	80 Br Bromine 35	84 Kr Krypton 36
85 Rb Rubidium 37	88 Sr Strontium 38	89 Y Yttrium 39	91 Zr Zirconium 40	93 Nb Niobium 41	96 Mo Molybdenum 42	98 Tc Technetium 43	101 Ru Ruthenium 44	103 Rh Rhodium 45	106 Pd Palladium 46	108 Ag Silver 47	112 Cd Cadmium 48	115 In Indium 49	119 Sn Tin 50	122 Sb Antimony 51	128 Te Tellurium 52	127 I Iodine 53	131 Xe Xenon 54
133 Cs Caesium 55	137 Ba Barium 56	139 La * Lanthanum 57	178 Hf Hafnium 72	181 Ta Tantalum 73	184 W Tungsten 74	186 Re Rhenium 75	190 Os Osmium 76	192 Ir Iridium 77	195 Pt Platinum 78	197 Au Gold 79	201 Hg Mercury 80	204 Tl Thallium 81	207 Pb Lead 82	209 Bi Bismuth 83	210 Po Polonium 84	210 At Astatine 85	222 Rn Radon 86
223 Fr Francium 87	226 Ra Radium 88	227 Ac † Actinium 89	261 Rf Rutherfordium 104	262 Db Dubnium 105	266 Sg Seaborgium 106	264 Bh Bohrium 107	277 Hs Hassium 108	268 Mt Meitnerium 109	271 Ds Darmstadtium 110	272 Rg Roentgenium 111	285 Cn Copernicium 112						
			140 Ce Cerium 58	141 Pr Praseodymium 59	144 Nd Neodymium 60	145 Pm Promethium 61	150 Sm Samarium 62	152 Eu Europium 63	157 Gd Gadolinium 64	159 Tb Terbium 65	162 Dy Dysprosium 66	165 Ho Holmium 67	167 Er Erbium 68	169 Tm Thulium 69	173 Yb Ytterbium 70	175 Lu Lutetium 71	
			232 Th Thorium 90	231 Pa Protactinium 91	238 U Uranium 92	237 Np Neptunium 93	242 Pu Plutonium 94	243 Am Americium 95	247 Cm Curium 96	245 Bk Berkelium 97	251 Cf Californium 98	254 Es Einsteinium 99	253 Fm Fermium 100	256 Md Mendelevium 101	254 No Nobelium 102	257 Lr Lawrencium 103	

* 58–71 Lanthanum series

† 90–103 Actinium series

a	x
b	

a = relative atomic mass (approx)

x = atomic symbol

b = atomic number